DOMSTOLENS DOM (Anden Afdeling)

20. oktober 2005 *

I sag C-6/04,

angående et traktatbrudssøgsmål i henhold til artikel 226 EF, anlagt den 9. januar 2004,

**Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber** ved M. van Beek og L. Flynn, som befuldmægtigede, og med valgt adresse i Luxembourg,

sagsøger,

mod

**Det Forenede Kongerige Storbritannien og Nordirland** ved C. Jackson, som befuldmægtiget, bistået af barrister K. Smith,

sagsøgt,

* Processprog: engelsk.

har

DOMSTOLEN (Anden Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, C.W.A. Timmermans, og dommerne R. Schintgen, R. Silva de Lapuerta, G. Arestis og J. Klučka (refererende dommer),

generaladvokat: J. Kokott
justitssekretær: assisterende justitssekretær H. von Holstein,

på grundlag af den skriftlige forhandling og efter retsmødet den 26. maj 2005,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse den 9. juni 2005,

afsagt følgende

## Dom

1 Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber har i sin stævning nedlagt påstand om, at det fastslås, at Det Forenede Kongerige Storbritannien og Nordirland har tilsidesat sine forpligtelser i henhold til Rådets direktiv 92/43/EØF af 21. maj 1992 om bevaring af naturtyper samt vilde dyr og planter (EFT L 206, s. 7, herefter »habitatdirektivet«), idet det ikke har gennemført de krav, der stilles ved dette direktiv, korrekt.

## Retsforskrifter

*Fællesskabsbestemmelser*

2 Ifølge direktivets artikel 2, stk. 1, er formålet med habitatdirektivet at bidrage til at sikre den biologiske diversitet ved at bevare naturtyperne samt de vilde dyr og planter inden for det af medlemsstaternes område i Europa, hvor EF-traktaten finder anvendelse.

3 I overensstemmelse med samme direktivs artikel 3, stk. 1, udpeger medlemsstaterne særlige bevaringsområder (herefter »SBO«) med henblik på opretholdelse eller genopretning af en gunstig bevaringsstatus for naturtyper og levestederne for arter af fællesskabsbetydning. Disse områder skal indgå i et sammenhængende europæisk økologisk net under betegnelsen »Natura 2000«.

4 Habitatdirektivets artikel 6 vedrører de foranstaltninger, der er nødvendige for at sikre beskyttelsen af SBO. Overvågningen af bevaringsstatus for arter og naturtyper af fællesskabsbetydning er reguleret ved direktivets artikel 11. Direktivets artikel 12 og 13 vedrører foranstaltninger til beskyttelse af dyre- og plantearter. Artikel 14 omhandler indsamling af enheder af vilde dyre- og plantearter. Artikel 15 forbyder anvendelse af visse ikke-selektive midler til indfangning eller drab af visse vilde dyrearter. Direktivets artikel 16 fastsætter de betingelser, hvorunder medlemsstaterne til bestemte formål kan fravige visse af direktivets bestemmelser.

5 I henhold til habitatdirektivets artikel 23, stk. 1, skal medlemsstaterne sætte de nødvendige love og administrative bestemmelser i kraft for at efterkomme dette direktiv inden for en frist på to år fra dets meddelelse og straks underrette Kommissionen herom. Direktivet blev meddelt medlemsstaterne den 10. juni 1992.

*De nationale bestemmelser*

6 De væsentligste foranstaltninger til gennemførelse af habitatdirektivet i Det Forenede Kongerige, der er relevante i det foreliggende tilfælde, er følgende:

— regulation 1994 om bevaring af naturtyper (Conservation (Natural Habitats, &c.) Regulations 1994, herefter »regulation 1994«), der finder anvendelse i England, Wales og Skotland

— regulation 1995 om bevaring af naturtyper i Nordirland (Conservation (Natural Habitats, &c.) Regulations (Northern Ireland) 1995, herefter »regulation 1995«), der finder anvendelse i Nordirland

— bekendtgørelse af 1991 om naturbeskyttelse (Nature Protection Ordinance 1991), som ændret ved regulation 1995 om naturbeskyttelse (Nature Protection Ordinance (Amendment) Regulations 1995, herefter »NPO 1991«), der finder anvendelse for Gibraltar

— lov af 1970 om beskyttelse af sæler (Conservation of Seals Act 1970, herefter »lov om sæler«).

7 Artikel 3, stk. 2, i regulation 1994 bestemmer, at Secretary of State, Minister of Agriculture, Fisheries and Food og naturbeskyttelsesorganisationerne udøver de funktioner, der er tildelt dem i medfør af lovgivningen om naturbeskyttelse, på en sådan måde, at overholdelsen af habitatdirektivets krav sikres.

8 Med forbehold af den i foregående præmis nævnte bestemmelse bestemmes det i artikel 3, stk. 4, i regulation 1994, at alle kompetente myndigheder under udøvelsen af deres funktioner skal tage hensyn til habitatdirektivets krav, for så vidt som udøvelsen af nævnte funktioner kan have indvirkning herpå.

**Den administrative procedure**

9 Kommissionen tilstillede den 6. november 2000 Det Forenede Kongerige en åbningsskrivelse, hvori den gjorde gældende, at visse bestemmelser i habitatdirektivet ikke var blevet gennemført korrekt i denne medlemsstats nationale ret.

10 De britiske myndigheder besvarede denne åbningsskrivelse ved skrivelse af 27. februar 2001. De medgav, at åbningsskrivelsen var begrundet på to punkter vedrørende olie- og gasvirksomhed på havet og udvidelsen af habitatdirektivets anvendelsesområde til at gælde uden for territorialfarvande, men de bestred størstedelen af de øvrige klagepunkter, der var anført heri.

11 Kommissionen fandt ikke Det Forenede Kongeriges svar tilfredsstillende og fremsatte den 18. juli 2001 en begrundet udtalelse, hvori den gentog klagepunkterne og opfordrede denne medlemsstat til at træffe de nødvendige foranstaltninger til at efterkomme nævnte udtalelse inden for en frist på to måneder at regne fra meddelelsen heraf.

12 Som svar på den begrundede udtalelse meddelte Det Forenede Kongerige ved skrivelse af 27. november 2001 Kommissionen, at det havde til hensigt at ændre sin lovgivning med henblik på at indføre større retssikkerhed og større klarhed på flere af de punkter, der var omhandlet i den begrundede udtalelse, idet Det Forenede Kongerige dog generelt fastholdt, at de gældende foranstaltninger overholdt habitatdirektivets bestemmelser (herefter »skrivelsen af 27. november 2001«).

13 Endelig oplyste de britiske myndigheder ved skrivelse af 2. december 2003 Kommissionen om fremskridtet i forløbet med vedtagelse af ændringer i de nationale bestemmelser med henblik på at sikre en bedre gennemførelse af habitatdirektivet.

14 På dette grundlag besluttede Kommissionen at anlægge nærværende sag.

## Om søgsmålet

*Måden, hvorpå habitatdirektivet er gennemført*

Parternes argumenter

15 Kommissionen har kritiseret Det Forenede Kongerige for ikke behørigt at have gennemført habitatdirektivet i national ret. Særligt er Kommissionen af den opfattelse, at denne medlemsstat med urette har vedtaget en generel bestemmelse med henblik på at afhjælpe eventuelle mangler ved de specifikke bestemmelser, der har til formål at sikre en sådan gennemførelse.

16 Det Forenede Kongerige har anført, at det har gennemført habitatdirektivet korrekt ved at vedtage bestemmelser, der med henblik på at sikre gennemførelsen af direktivet ikke alene indeholder specifikke krav, men også generelle forpligtelser og administrative procedurer. Disse generelle forpligtelser skal ses i sammenhæng med de specifikke krav i disse bestemmelser, til hvilke de udgør et supplement, hvilket sikrer en behørig og faktisk gennemførelse af nævnte direktiv.

17 De britiske myndigheder har særligt støttet sig på artikel 3, stk. 2 og 4, i regulation 1994, som for Nordirlands vedkommende er de tilsvarende bestemmelser i artikel 3, stk. 2 og 4, i regulation 1995 og for Gibraltars vedkommende de tilsvarende bestemmelser i artikel 17 A i NPO 1991. Disse bestemmelser pålægger således ministrene, naturbeskyttelsesorganisationerne samt alle kompetente offentlige myndigheder at udøve deres funktioner på en sådan måde, at overholdelsen af habitatdirektivets krav sikres.

18 Kommissionen er derimod af den opfattelse, at de generelle bestemmelser, der er gjort gældende af Det Forenede Kongerige, ikke er tilstrækkeligt præcise til at sikre, at de specifikke forpligtelser, der pålægges ved direktivet, gennemføres i national ret.

19 For at fastlægge rækkevidden af deres rettigheder og forpligtelser vil borgerne således hver gang skulle henholde sig til habitatdirektivet, hvilket hverken opfylder kravet om retssikkerhed eller betingelserne om specificitet, præcision og klarhed, som er påkrævet i henhold til Domstolens faste praksis.

20 Kommissionen har tilføjet, at såfremt Domstolen skulle følge logikken i Det Forenede Kongeriges argumentation, ville nævnte direktiv som helhed sandsynligvis kunne gennemføres ved en sådan generel bestemmelse, hvilket er i strid med det specificitetskrav, der gentagne gange er fastslået i retspraksis vedrørende gennemførelse af direktiver.

Domstolens bemærkninger

21 Indledningsvis bemærkes, at det følger af artikel 249, stk. 3, EF, at et direktiv er bindende for enhver medlemsstat, som det rettes til, med hensyn til det tilsigtede mål, men overlader det til de nationale myndigheder at bestemme form og midler for gennemførelsen heraf i national ret. Det fremgår imidlertid af fast retspraksis, at selv om det ikke er absolut nødvendigt for gennemførelsen af et direktiv i national ret, at direktivets indhold formelt og ordret gentages i udtrykkelige og specielle lovbestemmelser, og selv om det med hensyn til direktivets indhold kan være tilstrækkeligt, at der foreligger en generel retlig ramme, er det på betingelse af, at denne retlige ramme giver en sikker hjemmel for, at direktivet anvendes fuldt ud på en tilstrækkelig klar og præcis måde (jf. bl.a. dom af 9.4.1987, sag 363/85, Kommissionen mod Italien, Sml. s. 1733, præmis 7, af 30.5.1991, sag C-361/88, Kommissionen mod Tyskland, Sml. I, s. 2567, præmis 15, og af 7.1.2004, sag C-58/02, Kommissionen mod Spanien, Sml. I, s. 621, præmis 26).

22 I denne henseende må karakteren af den bestemmelse i direktivet, som traktatbrudssagen vedrører, fastslås nærmere i hvert enkelt tilfælde for at kunne afgøre omfanget af medlemsstaternes forpligtelse til at gennemføre direktivet (jf. dom af 26.6.2003, sag C-233/00, Kommissionen mod Frankrig, Sml. I, s. 6625, præmis 77).

23 Der kan imidlertid ikke gives medhold i Det Forenede Kongeriges argument om, at den mest passende måde at gennemføre habitatdirektivet på er at tillægge naturbeskyttelsesorganisationerne specifikke beføjelser og at pålægge dem en generel forpligtelse til at udøve deres funktioner på en sådan måde, at overholdelsen af dette direktivs krav sikres.

24 Det skal således først bemærkes, at eksistensen af nationale regler kun kan overflødiggøre gennemførelsen af særlige lovgivnings- eller administrative foranstaltninger, såfremt disse regler effektivt sikrer, at de nationale myndigheder anvender direktivet fuldt ud.

25 Dernæst bemærkes, at det fremgår af fjerde og ellevte betragtning til direktivet, at de truede levesteder og arter er en del af Det Europæiske Fællesskabs naturarv, og at truslerne mod dem i mange tilfælde er af grænseoverskridende karakter, hvorfor vedtagelsen af bevaringsforanstaltninger er alle medlemsstaters fælles ansvar. Som generaladvokaten har anført i punkt 11 i forslaget til afgørelse, har en punktlig gennemførelse følgelig en særlig betydning i et tilfælde som det foreliggende, hvor forvaltningen af det fælles eje derved er betroet medlemsstaterne på deres respektive territorier (jf. analogt for så vidt angår Rådets direktiv 79/409/EØF af 2. april 1979 om beskyttelse af vilde fugle (EFT L 103, s. 1), dom af 8.7.1987, sag 262/85, Kommissionen mod Italien, Sml. s. 3073, præmis 39, og af 7.12.2000, sag C-38/99, Kommissionen mod Frankrig, Sml. I, s. 10941, præmis 53).

26 Det følger heraf, at medlemsstaterne inden for rammerne af habitatdirektivet, som opstiller komplicerede og tekniske regler på miljørettens område, er særligt forpligtede til at påse, at deres lovgivning til sikring af dette direktivs gennemførelse er klar og præcis, herunder de væsentlige forpligtelser til overvågning og kontrol, der er pålagt de nationale myndigheder i medfør af direktivets artikel 11, artikel 12, stk. 4, og artikel 14, stk. 2.

27 Det fremgår af gennemgangen af de bestemmelser, der er gjort gældende af Det Forenede Kongerige, at disse har en så generel karakter, at de ikke udgør en gennemførelse af bestemmelserne i habitatdirektivet med den præcision og klarhed, der kræves for fuldt ud at opfylde kravet om retssikkerhed (jf. analogt dom af 17.9.1987, sag 291/84, Kommissionen mod Nederlandene, Sml. s. 3483, præmis 15), og at de heller ikke opretter en præcis lovramme for det område, der er tale om, som kan sikre anvendelsen af dette direktiv på en fuldstændig og komplet måde samt give mulighed for en harmoniseret og effektiv gennemførelse af de regler, der er fastsat i direktivet (jf. analogt dom af 10.3.2005, sag C-531/03, Kommissionen mod Tyskland, ikke trykt i Samling af Afgørelser, præmis 19).

28 Det følger heraf, at de generelle forpligtelser, der er fastlagt i henhold til Det Forenede Kongeriges bestemmelser, ikke kan sikre en tilfredsstillende gennemførelse af de bestemmelser i habitatdirektivet, som Kommissionens søgsmål vedrører, og derfor ikke er egnede til at afhjælpe eventuelle mangler ved de specifikke bestemmelser, der har til formål at sikre en sådan gennemførelse. Ved bedømmelsen af de konkrete klagepunkter, der er gjort gældende af Kommissionen, er det følgelig ikke nødvendigt at efterprøve Det Forenede Kongeriges argumenter vedrørende de generelle forpligtelser, der er indeholdt i nævnte bestemmelser.

*De af Kommissionen rejste klagepunkter*

Klagepunktet vedrørende ufuldstændig gennemførelse af habitatdirektivets artikel 6, stk. 2

29 Under hensyn til visse præciseringer foretaget af Det Forenede Kongerige, har Kommissionen i sin replik og under retsmødet frafaldet klagepunktet vedrørende tilsidesættelse af habitatdirektivets artikel 6, stk. 2, for så vidt angår England, Wales, Skotland og Nordirland, men har fastholdt klagepunktet med hensyn til Gibraltar.

30 Kommissionen har anført, at Det Forenede Kongerige ved alene at beskytte de udpegede lokaliteter mod enhver aktivitet, der kan skabe forstyrrelser, uden også at sørge for at forhindre enhver forringelse som følge af forsømmelighed eller undladelse ikke har sikret den fuldstændige gennemførelse af dette direktivs artikel 6, stk. 2, i Gibraltar.

31 Det Forenede Kongeriges regering har uden reelt at bestride Kommissionens argumentation anført, at alene ikke-naturmæssige forringelser skal undgås.

32 Regeringen har desuden gjort gældende, at der ved NPO 1991 er indført et fuldstændigt og nøjagtigt kontrolsystem. Habitatdirektivet er behørigt gennemført ved dette system, særligt når systemet ses i sammenhæng med den generelle regel, der er fastsat i NPO's artikel 17 A.

33 I denne forbindelse bemærkes for det første, at medlemsstaterne i henhold til nævnte direktivs artikel 6, stk. 2, er forpligtede til undgå forringelse af naturtyper og levesteder for arter.

34 Som generaladvokaten har anført i punkt 9 i forslaget til afgørelse, er det åbenbart, at det for gennemførelsen af habitatdirektivets artikel 6, stk. 2, kan være nødvendigt at træffe såvel foranstaltninger, der tilsigter at imødegå udefrakommende menneskeskabte skader eller forstyrrelser, som foranstaltninger, der har til formål at bremse den naturlige udvikling, der kan forringe bevaringsstatus for de forskellige arter og naturtyper i SBO'erne.

35 Dernæst må det konstateres, at ved udløbet af den frist, der var fastsat i den begrundede udtalelse, var bestemmelserne i habitatdirektivets artikel 6, stk. 2, ikke formelt gennemført i den lovgivning, der fandt anvendelse i Gibraltar. Således forekommer det, at artikel 17 G i NPO 1991, der giver de kompetente myndigheder tilladelse til at indgå aftaler om en lokalitets vedligeholdelse med ejerne eller indehaverne deraf, var den eneste bestemmelse til at undgå eventuelle forringelser, der fandt anvendelse i Gibraltar.

36 Det må imidlertid konstateres, at denne bestemmelse alene giver de pågældende myndigheder en ikke-bindende bemyndigelse, og at den i strid med kravene i habitatdirektivets artikel 6, stk. 2, ikke er egnet til at undgå forringelser.

37 Da den nationale lovgivning ikke indeholder nogen udtrykkelig bestemmelse, der forpligter de kompetente myndigheder til at undgå forringelser af naturtyper og levesteder for arter, rummer den således et element af retlig usikkerhed for så vidt angår de forpligtelser, som disse myndigheder skal overholde.

38 Det følger af ovenstående, at bestemmelserne i habitatdirektivets artikel 6, stk. 2, under alle omstændigheder ikke er gjort til genstand for en klar, præcis og fuldstændig gennemførelse i Gibraltar.

39 Under disse omstændigheder skal klagepunktet vedrørende ufuldstændig gennemførelse af nævnte direktivs artikel 6, stk. 2, med hensyn til Gibraltar anses for begrundet.

Klagepunktet vedrørende ufuldstændig gennemførelse af habitatdirektivets artikel 6, stk. 3 og 4

40 Kommissionen har anført, at de gældende bestemmelser i Det Forenede Kongerige særligt på tre punkter ikke har gennemført ovennævnte bestemmelser korrekt, nemlig med hensyn til vandudtagningsplaner og -projekter, arealanvendelsesplaner og for så vidt angår Gibraltar kontrollen med bestående byggetilladelser.

— Vandudtagningsplaner og -projekter

41 Ifølge Kommissionen er der ingen bestemmelser i national ret, der fastsætter, at de tilladelser til vandudtagning, der gives i henhold til kapitel II, afdeling II, i lov af 1991

om vandressourcer (Water Resources Act 1991), skal overholde den forpligtelse, der er pålagt ved habitatdirektivets artikel 6, stk. 3, til at tage hensyn til de væsentlige virkninger, som vandudtagningerne kan få på de lokaliteter, der udgør en del af et SBO. Sådanne bestemmelser mangler ligeledes i Nordirland og i Gibraltar. De vandudtagninger, der kan påvirke SBO'erne væsentligt, er derfor hverken fuldt ud omfattet eller korrekt reguleret ved de gennemførelsesforanstaltninger, der er gældende i Det Forenede Kongerige.

42 Kommissionen har tilføjet, at Det Forenede Kongerige i skrivelsen af 27. november 2001 angav, at de relevante bestemmelser i regulation 1994 ville blive ændret med henblik på at skabe klarhed vedrørende aktiviteter med hensyn til vandudtagning.

43 Det Forenede Kongerige har heroverfor gjort gældende, at det i forening med de generelle bestemmelser har iværksat et system, der gør det muligt i forvejen og for hver enkelt lokalitet at fastlægge de potentielt skadelige aktiviteter.

44 I denne forbindelse bemærkes, at det fremgår af habitatdirektivets artikel 6, stk. 3, at alle planer eller projekter, der ikke er direkte forbundet med eller nødvendige for en lokalitets forvaltning, men som i sig selv eller i forbindelse med andre planer og projekter kan påvirke lokaliteten væsentligt, skal vurderes med hensyn til deres virkninger på den omhandlede lokalitet under hensyn til bevaringsmålsætningerne for denne.

45 I det foreliggende tilfælde er det imidlertid ubestridt, at der ved udløbet af den frist, der var fastsat i den begrundede udtalelse, ikke fandtes nogen lovbestemmelse, der udtrykkeligt fastsatte, at vandudtagningsplaner og -projekter skulle gøres til genstand for en sådan vurdering.

46 Desuden må det konstateres, at det system, der er indført ved Det Forenede Kongeriges lovgivning, ikke — for så vidt som det i det væsentlige bestemmer, at alle vandudtagningsplaner og -projekter, der falder inden for de betingelser, der er fastsat i habitatdirektivets artikel 6, stk. 3, på forhånd betragtes som potentielt skadelige for den omhandlede lokalitet — forekommer egnet til at sikre overholdelsen af kravene i denne bestemmelse.

47 Som generaladvokaten har anført i punkt 33 i forslaget til afgørelse, bemærkes, at selv om en sådan forudgående vurdering af de mulige risici kan støttes på konkrete forhold vedrørende lokaliteten, er dette nemlig ikke tilfældet med hensyn til selve projektet, hvilket er i strid med, hvad der kræves i henhold til habitatdirektivets artikel 6, stk. 3, hvorefter der skal foretages en vurdering med hensyn til projektets virkninger på den pågældende lokalitet. Den omstændighed, at det alene er de aktiviteter, der er potentielt skadelige for hver omhandlet lokalitet, der defineres, medfører følgelig en risiko for, at visse projekter, der som følge af deres specifikke kendetegn kan skade lokaliteten, ikke er omfattet.

48 Der kan heller ikke gives medhold i Det Forenede Kongeriges argument om, at lov af 2003 om vandmiljø og vandforsyning (Water Environment and Water Services Act 2003) i forbindelse med gennemførelsen af Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2000/60/EF af 23. oktober 2000 om fastlæggelse af en ramme for Fællesskabets vandpolitiske foranstaltninger (EFT L 327, s. 1) for så vidt angår Skotland har skabt strukturen for et nyt fuldstændigt vandudtagningssystem, der indfører kontrolforanstaltninger, som svarer til dem, der er fastsat i habitatdirektivets artikel 6, stk. 2 og 3.

49 Det fremgår således af fast retspraksis, at spørgsmålet om, hvorvidt der foreligger et traktatbrud, skal afgøres på baggrund af forholdene i medlemsstaten, som de var ved udløbet af fristen i den begrundede udtalelse, og at ændringer af forholdene i tiden derefter ikke kan tages i betragtning af Domstolen (jf. bl.a. dom af 30.1.2002, sag C-103/00, Kommissionen mod Grækenland, Sml. I, s. 1147, præmis 23, og af 30.5.2002, sag C-323/01, Kommissionen mod Italien, Sml. I, s. 4711, præmis 8).

50 Under hensyn til de anførte betragtninger må det konstateres, at Det Forenede Kongerige ikke korrekt har gennemført habitatdirektivets artikel 6, stk. 3 og 4, for så vidt angår vandudtagningsplaner og -projekter.

— Arealanvendelsesplaner

51 Kommissionen har anført, at de gældende bestemmelser i Det Forenede Kongerige ikke i overensstemmelse med habitatdirektivets artikel 6, stk. 3 og 4, klart pålægger en forpligtelse til at underlægge arealanvendelsesplaner en vurdering med hensyn til deres virkninger på SBO'erne.

52 Selv om arealanvendelsesplanerne ikke i sig selv giver tilladelse til udviklingsprojekter, og selv om sådanne udviklingsprojekter skal opnå tilladelse i henhold til den sædvanlige procedure herfor, vil de ifølge Kommissionen have væsentlig indflydelse på afgørelserne herom. Kommissionen er derfor af den opfattelse, at sådanne planer ligeledes skal gøres til genstand for en vurdering med hensyn til deres virkninger på den omhandlede lokalitet.

53 Det Forenede Kongerige har medgivet, at arealanvendelsesplanerne kan anses for planer og projekter i den forstand, hvori udtrykket er anvendt i habitatdirektivets artikel 6, stk. 3, men bestrider, at de kan have en væsentlig virkning på de beskyttede lokaliteter i henhold til bestemmelsen. Det Forenede Kongerige har anført, at nævnte planer ikke i sig selv giver mulighed for gennemførelsen af et bestemt program, og at alene en efterfølgende tilladelse følgelig kan skade sådanne lokaliteter. Ifølge denne medlemsstat er det derfor tilstrækkeligt, at denne tilladelse alene er undergivet den procedure, som gælder for planerne og projekterne.

54 I denne forbindelse skal der henvises til, at Domstolen allerede har fastslået, at habitatdirektivets artikel 6, stk. 3, gør kravet om en vurdering med hensyn til en plan eller et projekts virkninger betinget af, at der er en sandsynlighed eller en risiko for, at planen eller projektet påvirker den omhandlede lokalitet væsentligt. Navnlig under hensyn til forsigtighedsprincippet er der følgelig en risiko for, at det ikke på baggrund af objektive kriterier kan udelukkes, at en plan eller et projekt kan påvirke den omhandlede lokalitet væsentligt (jf. i denne retning dom af 7.9.2004, sag C-127/02, Waddenvereniging og Vogelbeschermingsvereniging, Sml. I, s. 7405, præmis 43 og 44).

55 Som Kommissionen med rette har anført, medfører section 54 A i planloven af 1990 (Town and Country Planning Act 1990), der bestemmer, at ansøgninger om byggetilladelser skal vurderes på baggrund af de relevante arealanvendelsesplaner, imidlertid ikke nødvendigvis, at planerne kan udøve væsentlig indflydelse på de afgørelser, der træffes i denne henseende, og dermed på de omhandlede lokaliteter.

56 Det følger derfor af det ovenfor anførte, at idet arealanvendelsesplanerne ikke er underlagt en vurdering med hensyn til deres virkning på SBO'erne, er habitatdirektivets artikel 6, stk. 3 og 4, ikke på en tilstrækkelig klar og præcis måde gennemført i Det Forenede Kongeriges nationale ret, og der skal følgelig gives Kommissionen medhold på dette punkt.

— Kontrollen med bestående byggetilladelser i Gibraltar

57 For så vidt angår Gibraltar har Kommissionen anført, at de kompetente myndigheder ikke opfylder kravene i habitatdirektivets artikel 6, stk. 3, idet de ikke er forpligtede til at kontrollere, om de bestående byggetilladelser påvirker de beskyttede lokaliteter i medfør af bestemmelsen.

58 I denne forbindelse skal det bemærkes, at — som generaladvokaten med rette har anført i punkt 55 i forslaget til afgørelse — selv om det er rigtigt, at en sådan forpligtelse til efterfølgende kontrol kan støttes på habitatdirektivets artikel 6, stk. 2, forholder det sig ikke desto mindre således, at denne artikels stk. 3 ikke indeholder nogen bestemmelse, der forpligter medlemsstaterne til at gennemføre en sådan kontrol.

59 Tværtimod følger det af selve ordlyden af sidstnævnte bestemmelse, at den foreskrevne procedure skal være iværksat, før medlemsstaterne giver deres tilladelse til gennemførelsen af planer eller projekter, der kan påvirke den omhandlede lokalitet.

60 Det følger heraf, at dette led af klagepunktet vedrørende ufuldstændig gennemførelse af habitatdirektivets artikel 6, stk. 3 og 4, ikke kan tages til følge.

Klagepunktet vedrørende manglende gennemførelse af habitatdirektivets artikel 11 og artikel 14, stk. 2

61 Kommissionen har kritiseret Det Forenede Kongerige for ikke at have gennemført de forpligtelser til overvågning, der er fastsat i disse bestemmelser, i national ret. Kommissionen har anført, at så længe nævnte forpligtelser ikke klart er blevet pålagt de kompetente myndigheder, vil Kommissionen ikke være i stand til at afgøre, om den påkrævede overvågning faktisk er sikret.

62 Til støtte for dette klagepunkt har Kommissionen påberåbt sig skrivelsen af 27. november 2001, hvori Det Forenede Kongerige præciserede, dels at en pligt til overvågning indirekte var blevet pålagt de kompetente myndigheder, dels at der ville blive vedtaget ændringer til regulation 1994, regulation 1995 og til NPO 1991 med henblik på at styrke retssikkerheden ved hjælp af mere præcise bestemmelser end bestemmelserne i denne lovgivning.

63 Ifølge Det Forenede Kongerige bestemmes det blot i habitatdirektivets artikel 11 og artikel 14, stk. 2, at medlemsstaterne skal sikre, at der sker en overvågning, uden at stille præcise krav med hensyn til måden, hvorpå denne overvågning skal foretages, eller med hensyn til måden, hvorpå denne overvågning skal gennemføres i national ret. Det Forenede Kongerige har desuden gjort gældende, at listen over de overvågningsaktiviteter, der er udøvet i henhold til dets nationale lovgivning, viser, at en effektiv overvågning i overensstemmelse med direktivets artikel 11 og artikel 14, stk. 2, er sikret i Det Forenede Kongerige.

64 Kommissionen har heroverfor anført, at den aldrig har påstået, at der ikke fandt nogen form for overvågning af bevaringsstatus for arter og naturtyper sted i Det Forenede Kongerige. Kommissionen har derimod anført, at overvågningsforpligtelsen hverken klart er anvendt i denne medlemsstat eller klart er pålagt en bestemt myndighed i medlemsstaten.

65 Det bemærkes herved for det første, at overvågningsforpligtelsen — som allerede nævnt i denne doms præmis 26 — er væsentlig for habitatdirektivets effektive virkning, og at forpligtelsen skal gøres til genstand for en detaljeret, klar og præcis gennemførelse.

66 Det må imidlertid konstateres, at der ved udløbet af fristen i den begrundede udtalelse ikke var nogen bestemmelse i national ret, der pålagde de nationale myndigheder en forpligtelse til at overvåge arter og naturtyper.

67 Dernæst bemærkes, at Det Forenede Kongeriges argument om, at listen over udøvede overvågningsaktiviteter beviser, at der er sikkerhed for en effektiv overvågning, ikke kan tages til følge. Som Domstolen allerede har fastslået, kan den omstændighed, at en praksis — under forudsætning af, at den foreligger — er i overensstemmelse med de krav om beskyttelse, der følger af et direktiv, således ikke begrunde en undladelse af at gennemføre dette direktiv i den pågældende medlemsstats nationale ret (jf. i denne retning dommen af 30.5.1991 i sagen Kommissionen mod Tyskland, præmis 24).

68 For så vidt som det er ubestridt, at Det Forenede Kongeriges nationale ret ikke indeholder nogen retlig forpligtelse, der pålægger de nationale myndigheder at overvåge bevaringsstatus for arter og naturtyper, rummer den således et element af retlig usikkerhed. Følgelig er der ikke sikkerhed for, at der udføres en konsekvent og permanent overvågning af nævnte bevaringsstatus.

69 Det følger heraf, at direktivets artikel 11 og artikel 14, stk. 2, ikke er blevet fuldstændigt, klart og præcist gennemført i Det Forenede Kongerige.

70 Følgelig må klagepunktet vedrørende manglende gennemførelse af habitatdirektivets artikel 11 og artikel 14, stk. 2, anses for begrundet.

Klagepunktet om ukorrekt gennemførelse af habitatdirektivets artikel 12, stk. 1, litra d)

71 Kommissionen har anført, at Det Forenede Kongerige ikke korrekt har gennemført forpligtelsen til at træffe de nødvendige foranstaltninger til at indføre en streng beskyttelsesordning for visse dyrearter ved at forbyde beskadigelse eller ødelæggelse af disse arters yngle- eller rasteområder. De nationale bestemmelser anvender verbet »beskadige« (»to damage«) i stedet for ordet »deterioration«, der er anvendt i artikel 12, stk. 1, litra d), i den engelske version af habitatdirektivet.

72 For det første har Kommissionen gjort gældende, at anvendelsen af verbet »to damage« indebærer, at virkningerne af en forringelse, der skyldes forsømmelighed eller mangel på handling fra de kompetente myndigheders side, ikke er omfattet. I replikken frafaldt Kommissionen imidlertid dette argument, idet den anerkendte, at

den pågældende bestemmelse ikke stillede krav om, at yngle- og rasteområderne for de omhandlede arter er beskyttet mod en forringelse, som skyldes forsømmelighed eller mangel på handling fra nævnte myndigheders side. Herefter er det ufornødent at tage stilling til dette punkt.

73 For det andet har Kommissionen anført, at eftersom foranstaltningerne til gennemførelse af habitatdirektivet begrænser sig til at gøre de handlinger, der medfører, at yngle- og rasteområderne for de omhandlede arter beskadiges eller forringes, til en lovovertrædelse, uden at forbyde forringelsen heraf, indfører disse foranstaltninger en betingelse — som ikke er fastsat i direktivets artikel 12, stk. 1, litra d) — om, at den skadegørende handling skal være forsætlig.

74 Det Forenede Kongerige har ikke bestridt, at habitatdirektivets artikel 12, stk. 1, litra d), stiller krav om et forbud mod aktiviteter, der kan føre til beskadigelse eller ødelæggelse af de omhandlede lokaliteter. Det har derimod bestridt Kommissionens fortolkning af de nationale bestemmelser, hvorefter den gennemførelse, der er foretaget af direktivet i Det Forenede Kongerige, bortset fra Gibraltar, er begrænset til overlagte eller forsætlige handlinger.

75 I denne henseende bemærkes, at det fremgår af fast praksis, at det under en traktatbrudssag, der er anlagt i medfør af artikel 226 EF, påhviler Kommissionen at godtgøre, at det hævdede traktatbrud foreligger, og at Kommissionen ikke herved kan påberåbe sig nogen formodning (jf. bl.a. dom af 25.5.1982, sag 96/81, Kommissionen mod Nederlandene, Sml. s. 1791, præmis 6, og af 29.4.2004, sag C-194/01, Kommissionen mod Østrig, Sml. I, s. 4579, præmis 34).

76 Da det Forenede Kongerige har gjort gældende, at dets gældende nationale ret er i overensstemmelse med habitatdirektivets artikel 12, stk. 1, litra d), påhviler det følgelig Kommissionen — hvis den vil godtgøre, at der ikke er foretaget en fuldstændig gennemførelse af bestemmelsen — at give Domstolen de oplysninger, der er nødvendige for at denne kan tage stilling til, om der foreligger et sådant traktatbrud.

77 Det fremgår imidlertid ikke af sagen, at Kommissionen er fremkommet med oplysninger, der kan bevise, at gennemførelsen af nævnte bestemmelse er begrænset til overlagte eller forsætlige handlinger. Det fremgår derimod, at den overtrædelse af straffeloven, som er fastsat i Det Forenede Kongeriges nationale lovgivning, og som indebærer, at handlinger, der medfører beskadigelser eller ødelæggelser af en lokalitet, straffes, er en materiel overtrædelse, der på ingen måde stiller krav om, at beskadigelsen eller ødelæggelsen skal være overlagt eller forsætlig.

78 Da Kommissionen ikke har bevist, at Det Forenede Kongerige, bortset fra Gibraltar, har tilsidesat dets forpligtelser i henhold til habitatdirektivets artikel 12, stk. 1, litra d), kan dette led af klagepunktet herefter ikke tages til følge.

79 Hvad angår Gibraltar er det tilstrækkeligt at konstatere, at Det Forenede Kongerige har anerkendt, at de bestemmelser, der er gældende i Gibraltar, ikke opfylder kravene i artikel 12, stk. 1, litra d), da de alene forbyder forsætlig beskadigelse eller ødelæggelse af yngle- og rasteområder for de omhandlede arter. Dette led af klagepunktet må derfor anses for begrundet.

80 For det tredje har Kommissionen anført, at Det Forenede Kongeriges bestemmelser i deres nuværende affattelse kun beskytter yngle- og rasteområderne mod aktiviteter, der har en direkte virkning herpå, uden i overensstemmelse med kravene i habitatdirektivets artikel 12, stk. 1, litra d), at tage indirekte skader i betragtning.

81 Dette argument kan ikke tages til følge. Kommissionen har således intet fremlagt, der kan bevise, at der i denne henseende foreligger et traktatbrud fra Det Forenede Kongeriges side.

82 Det fremgår af ovenstående, at klagepunktet vedrørende ukorrekt gennemførelse af habitatdirektivets artikel 12, stk. 1, litra d), delvist skal tages til følge.

Klagepunktet vedrørende ufuldstændig gennemførelse af habitatdirektivets artikel 12, stk. 2, og artikel 13, stk. 1

83 Kommissionen er af den opfattelse, at de nationale foranstaltninger, der tilsigter at gennemføre forbuddet mod at opbevare, transportere, sælge eller bytte enheder af dyre- og plantearter, ikke overholder den tidsfrist, der er fastsat i disse bestemmelser.

84 I denne henseende er det tilstrækkeligt at konstatere, at Det Forenede Kongerige under den skriftlige forhandling og under retsmødet har anerkendt, at de undtagelser, der er gældende i dets nationale lovgivning, er bredere end dem, der er fastsat i habitatdirektivet, og at de omhandlede bestemmelser derfor ikke er blevet gennemført korrekt i denne medlemsstat.

85 Klagepunktet vedrørende ufuldstændig gennemførelse af direktivets artikel 12, stk. 2, og artikel 13, stk. 1, skal følgelig anses for begrundet.

Klagepunktet vedrørende ukorrekt gennemførelse af habitatdirektivets artikel 12, stk. 4

86 Kommissionen er af den opfattelse, at de gennemførelsesforanstaltninger, der er vedtaget af Det Forenede Kongerige, ikke indeholder nogen bestemmelse, der stiller

krav om, at der indføres en tilsynsordning som den, der er omhandlet i artikel 12, stk. 4, for så vidt angår uforsætlig indfangning eller drab af visse dyrearter. I mangel af mere præcise oplysninger er Kommissionen ikke i stand til at afgøre, om dette tilsyn faktisk er sikret.

87 I denne forbindelse er det tilstrækkeligt at konstatere, at Det Forenede Kongerige dels har anerkendt, at den nationale lovgivning ikke indeholder nogen bestemmelse, der har til formål at indføre en sådan tilsynsordning, dels ved skrivelsen af 27. november 2001 har medgivet, at denne lovgivning skal ændres med henblik på at sikre, at et sådant tilsyn udtrykkeligt indføres.

88 Under alle omstændigheder fremgår det ikke, at en sådan foranstaltning er blevet vedtaget inden for den frist, der er fastsat i den begrundede udtalelse.

89 Følgelig skal klagepunktet vedrørende ukorrekt gennemførelse af habitatdirektivets artikel 12, stk. 4, anses for begrundet.

Klagepunktet vedrørende ukorrekt gennemførelse af habitatdirektivets artikel 15

90 Kommissionen har kritiseret Det Forenede Kongerige for ikke at have overholdt de forpligtelser, det er pålagt ved habitatdirektivets artikel 15. Kommissionen har for det første kritiseret denne medlemsstat for alene at have forbudt de metoder, der udtrykkeligt er opregnet i bilag VI, litra a) og b), til direktivet, uden at indføre et generelt forbud mod at anvende ikke-selektive midler. Dernæst har Kommissionen anført, at section 1 og 10 i lov om sæler begrænser sig til at forbyde anvendelsen af to drabsmetoder for sæler samtidig med at der ved loven indføres fravigelser i form af tilladelser, der gives af Secretary of State, som synes at gå ud over de fravigelser, der er tilladt i henhold til direktivet.

— Mangelen på et generelt forbud mod alle ikke-selektive midler

91 Kommissionen har anført, at Det Forenede Kongeriges lovgivning ikke indeholder noget generelt forbud mod anvendelse af alle ikke-selektive midler, der lokalt kan medføre, at bestande af de omhandlede vilde dyrearter forsvinder eller udsættes for alvorlige forstyrrelser. Denne nationale lovgivning gør det derfor ikke muligt at undgå fremkomsten af endnu ukendte ikke-selektive metoder til indfangning eller drab.

92 Det Forenede Kongerige har anført, at direktivets artikel 15 er blevet gennemført ved artikel 41 i regulation 1994, artikel 36, stk. 2, i regulation 1995 og artikel 17 V, stk. 2, i NPO 1991. Det Forenede Kongerige har gjort gældende, at disse artikler opstiller lister over alle ikke-selektive metoder til indfangning eller drab af de beskyttede arter, der i øjeblikket er registreret i denne medlemsstat, og at disse lister er genstand for en stadig vurdering med henblik på om nødvendigt at blive ajourført.

93 I denne forbindelse bemærkes, at det følger af habitatdirektivets artikel 15, at medlemsstaterne ved indfangning eller drab af de vilde dyrearter, som er nævnt i bilag V, litra a), til direktivet og ved anvendelse efter direktivets artikel 16 af fravigelser i forbindelse med indsamling, indfangning eller drab af de arter, der er opregnet i bilag IV, litra a), til samme direktiv, forbyder anvendelse af alle ikke-selektive midler, der lokalt kan medføre, at bestande af en art forsvinder eller udsættes for alvorlige forstyrrelser.

94 Det fremgår af selve ordlyden af bestemmelsen, at denne fastsætter en generel forpligtelse til at forbyde anvendelse af alle ikke-selektive metoder til indfangning eller drab af de omhandlede vilde dyrearter.

95 I det foreliggende tilfælde er det dog ubestridt, at der ved udløbet af fristen i den begrundede udtalelse ikke var fastlagt en sådan generel forpligtelse i national ret.

96 Desuden bemærkes — som generaladvokaten har anført i punkt 89 i forslaget til afgørelse — at muligheden for at ajourføre en liste over forbudte metoder er mindre effektiv end et generelt forbud. En forsinkelse med ajourføringen af nævnte lister vil således nødvendigvis føre til, at der opstår huller i den beskyttelse, som det generelle forbud, der er fastsat i habitatdirektivets artikel 15, netop har til formål at undgå. Denne fortolkning er så meget desto mere begrundet som den nationale lovgivning ikke indeholder nogen retlig forpligtelse til at revidere de pågældende lister.

97 Under disse omstændigheder er der på ingen måde sikkerhed for, at alle ikke-selektive midler, der lokalt kan medføre, at bestande af beskyttede arter forsvinder eller udsættes for alvorlige forstyrrelser, er forbudt i Det Forenede Kongerige.

98 Følgelig må det konstateres, at denne medlemsstat ikke har gennemført habitatdirektivets artikel 15 korrekt for så vidt angår forbuddet mod alle ikke-selektive metoder til indfangning eller drab af de omhandlede vilde dyrearter.

— Lov om sæler

99 Indledningsvis skal det præciseres, at Kommissionen i replikken frafaldt klagepunktet vedrørende lov om sæler med den begrundelse, at Det Forenede Kongerige i sit svarskrift havde forpligtet sig til at vedtage ændringsbestemmelser på dette punkt. Det Forenede Kongerige fandt det imidlertid nødvendigt i duplikken at gøre Kommissionen opmærksom på, at medlemsstaten ville afvente udfaldet af den foreliggende sag før iværksættelsen af denne ændring. Under disse omstændigheder har Kommissionen under retsmødet udtrykt ønske om at fastholde dette klagepunkt, hvilket Det Forenede Kongerige ikke har anfægtet.

100 Kommissionen har gjort gældende, at lov om sæler ikke er i overensstemmelse med habitatdirektivets artikel 15, da loven alene forbyder to metoder til drab af sæler, og da den giver mulighed for at opnå tilladelser på betingelser, der går ud over de fravigelser, der er fastsat i habitatdirektivet.

101 Ifølge Det Forenede Kongerige er en sådan fortolkning af lov om sæler fejlagtig. Medlemsstaten har anført, at denne lov alene udgør et supplement til artikel 41 i regulation 1994, hvorved direktivets artikel 15 er gennemført, og at loven derfor udgør en supplerende beskyttelse af de forskellige sælarter.

102 I denne forbindelse skal det først bemærkes, at artikel 41 i regulation 1994 — som fastslået i denne doms præmis 98 — ikke udgør en korrekt gennemførelse af habitatdirektivets artikel 15. Følgelig kan Det Forenede Kongeriges argument om, at lov om sæler udgør et supplement til artikel 41 i regulation 1994, ikke tages til følge.

103 Dernæst bemærkes, at også selv om lov om sæler udgør et supplement til regulation 1994, vil denne lov kunne fortolkes således, at der alene er forbud mod de to metoder, der udtrykkeligt er nævnt i loven.

104 Under disse omstændigheder rummer lov om sæler et element af retlig usikkerhed med hensyn til de metoder til drab af sæler, der er forbudte i Det Forenede Kongerige, og er derfor ikke egnet til at sikre en korrekt gennemførelse af habitatdirektivets artikel 15.

105 Det følger af ovenstående, at klagepunktet vedrørende ukorrekt gennemførelse af habitatdirektivets artikel 15 skal tages til følge.

Klagepunktet vedrørende ukorrekt gennemførelse af habitatdirektivets artikel 16

106 Kommissionen har for det første anført, at alle de nationale bestemmelser, som fastsætter fravigelser fra habitatdirektivets artikel 12-15, litra a) og b), og som bl.a. er opregnet i artikel 40 i regulation 1994, artikel 35 i regulation 1995 og artikel 17 U i NPO 1991, ikke overholder de to betingelser, der er nævnt i direktivets artikel 16. Kommissionen har henvist til, at det følger af denne bestemmelse, at der kun kan fraviges, hvis der ikke findes nogen anden brugbar løsning, og denne fravigelse ikke hindrer opretholdelse af den pågældende bestands bevaringsstatus i dens naturlige udbredelsesområde.

107 I denne henseende er det tilstrækkeligt at konstatere, dels at Det Forenede Kongerige har anerkendt, at alle fravigelser i medfør af nævnte artikel 16 nødvendigvis skal opfylde de to ovennævnte betingelser, dels at selv om denne medlemsstat har medgivet, at disse betingelser ikke er gengivet i de nationale bestemmelser, er der ved udløbet af fristen i den begrundede udtalelse ikke vedtaget ændringer med henblik på at afhjælpe dette traktatbrud.

108 Dette led af klagepunktet skal derfor tages til følge.

109 Kommissionen har for det andet anført, at de specifikke fravigelser, der er opregnet i artikel 40, stk. 3, litra c), og artikel 43, stk. 4, i regulation 1994 samt i de tilsvarende bestemmelser i regulation 1995 og NPO 1991, går ud over anvendelsesområdet for habitatdirektivets artikel 16. I denne henseende har Kommissionen gjort gældende, at de forbud, der er foreskrevet med henblik på at gennemføre direktivets artikel 12, 13 og 16, ikke finder anvendelse, når den omhandlede handling er et resultat af en lovlig aktivitet.

110 Det Forenede Kongerige har anført, at idet medlemsstaten har gennemført kravene i henhold til habitatdirektivets artikel 12 og 13 ved at gøre tilsidesættelsen heraf til en strafbar lovovertrædelse, er det nødvendigt, at en sådan overtrædelse er udelukket fra anvendelsesområdet i tilfælde, hvor personer handler uden lovstridig hensigt.

111 I denne forbindelse konstateres det, at habitatdirektivets artikel 16 nøjagtigt fastlægger de betingelser, hvorunder medlemsstaterne kan fravige direktivets artikel 12-15, litra a) og b), således at artikel 16 skal fortolkes indskrænkende.

112 Som generaladvokaten har anført i punkt 113 i forslaget til afgørelse, udgør habitatdirektivets artikel 12, 13 og 16 desuden et sammenhængende sæt af normer, der har til formål at sikre beskyttelsen af bestande af de omhandlede arter, således at enhver fravigelse, der er uforenelig med dette direktiv, udgør en tilsidesættelse af såvel de forbud, der er fastsat i direktivets artikel 12 og 13, som af reglen om, at der kan gives adgang til fravigelser i overensstemmelse med samme direktivs artikel 16.

113 Det må konstateres, at den i det foreliggende tilfælde omhandlede fravigelse tillader handlinger, der fører til drab af beskyttede arter og beskadigelse eller forringelse af deres yngle- og rasteområder, så længe disse handlinger som sådan er lovlige. En sådan fravigelse, som støttes på handlingens lovlighed, er følgelig i strid med såvel ånden og formålet med habitatdirektivet som med ordlyden af direktivets artikel 16.

114 Henset til ovenstående må Kommissionen gives medhold på dette punkt.

Manglende anvendelse af habitatdirektivet uden for Det Forenede Kongeriges territorialfarvande

115 Kommissionen har kritiseret Det Forenede Kongerige for at have begrænset anvendelsen af de bestemmelser, der sikrer habitatdirektivets gennemførelse i national ret, til denne medlemsstats nationale område og territorialfarvande. Kommissionen har anført, at medlemsstaterne i deres eksklusive økonomiske zone skal efterkomme fællesskabsretten på de områder, hvor de har højhedsret, og at dette direktiv derfor finder anvendelse uden for territorialfarvande. Særligt har Kommissionen kritiseret Det Forenede Kongerige for i dets eksklusive økonomiske zone hverken at have overholdt forpligtelsen til at udpege SBO'er i overensstemmelse med nævnte direktivs artikel 4 eller at have sikret beskyttelsen af de arter, der er nævnt i direktivets artikel 12.

116 Det Forenede Kongerige har uden at bestride rigtigheden af dette klagepunkt gjort gældende, dels at det i 2001 fastsatte passende bestemmelser for så vidt angår olieindustrien, nemlig regulation 2001 om olievirksomhed på havet (Offshore Petroleum Activities (Conservation of Habitats) Regulations 2001), dels at en fyldestgørende lovgivning, der udvider anvendelsesområdet for habitatdirektivets krav til havområdet uden for medlemsstatens territorialfarvande, er under forberedelse.

117 I denne forbindelse bemærkes, at det som generaladvokaten med rette har anført i punkt 131 og 132 i forslaget til afgørelse er ubestridt mellem parterne, at Det Forenede Kongerige udøver højhedsretten over dets eksklusive økonomiske zone og over kontinentalsoklen, og at habitatdirektivet for så vidt finder anvendelse uden for medlemsstaternes territorialfarvande. Det følger heraf, at der skal ske gennemførelse af direktivet inden for nævnte eksklusive økonomiske zone.

118 Det er desuden ubestridt, at de bestemmelser, som Det Forenede Kongerige påberåbte sig i skrivelsen af 27. november 2001, der udvider anvendelsesområdet for foranstaltningerne til gennemførelse af habitatdirektivets krav til at gælde uden for medlemsstatens territorialfarvande, endnu ikke var blevet vedtaget ved udløbet af den frist, der var fastsat i den begrundede udtalelse.

119 De eneste bestemmelser, der var gældende ved udløbet af nævnte frist, var følgelig regulation 2001 om olievirksomhed på havet. Det må imidlertid konstateres, at regulation 2001 alene vedrører olieindustrien og derfor ikke i sig selv er egnet til at sikre gennemførelsen af habitatdirektivet uden for Det Forenede Kongeriges territorialfarvande.

120 Under disse omstændigheder må der gives Kommissionen medhold på dette punkt.

121 Det må herefter fastslås, at Det Forenede Kongerige har tilsidesat sine forpligtelser i henhold til habitatdirektivet, idet det ikke inden for den fastsatte frist har truffet alle nødvendige foranstaltninger for at sikre en fuldstændig og korrekt gennemførelse af habitatdirektivets krav, navnlig kravene i:

— artikel 6, stk. 2, for så vidt angår Gibraltar

— artikel 6, stk. 3 og 4, for så vidt angår vandudtagningsplaner og -projekter samt arealanvendelsesplaner

— artikel 11

— artikel 12, stk. 1, litra d), for så vidt angår Gibraltar

— artikel 12, stk. 2

— artikel 12, stk. 4

— artikel 13, stk. 1

— artikel 14, stk. 2

— artikel 15

— artikel 16

— hele habitatdirektivet uden for medlemsstatens territorialfarvande.

**Sagens omkostninger**

122 I henhold til procesreglementets artikel 69, stk. 2, pålægges det den tabende part at betale sagens omkostninger, hvis der er nedlagt påstand herom. Da Kommissionen har nedlagt påstand om, at Det Forenede Kongerige tilpligtes at betale sagens omkostninger, og Det Forenede Kongerige i det væsentlige har tabt sagen, bør det pålægges det at betale sagens omkostninger.

På grundlag af disse præmisser udtaler og bestemmer Domstolen (Anden Afdeling):

1) **Det Forenede Kongerige Storbritannien og Nordirland har tilsidesat sine forpligtelser i henhold til Rådets direktiv 92/43/EØF af 21. maj 1992 om bevaring af naturtyper samt vilde dyr og planter, idet det ikke inden for den fastsatte frist har truffet alle nødvendige foranstaltninger for at sikre en fuldstændig og korrekt gennemførelse af direktivets krav, navnlig kravene i:**

— **artikel 6, stk. 2, for så vidt angår Gibraltar**

— **artikel 6, stk. 3 og 4, for så vidt angår vandudtagningsplaner og -projekter samt arealanvendelsesplaner**

— **artikel 11**

— **artikel 12, stk. 1, litra d), for så vidt angår Gibraltar**

— **artikel 12, stk. 2**

— **artikel 12, stk. 4**

— **artikel 13, stk. 1**

— **artikel 14, stk. 2**

— **artikel 15**

— **artikel 16**

— **hele direktiv 92/43 uden for medlemsstatens territorialfarvande.**

2) **I øvrigt frifindes Det Forenede Kongerige Storbritannien og Nordirland.**

3) **Det Forenede Kongerige Storbritannien og Nordirland betaler sagens omkostninger.**

Underskrifter